

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**PSYKOLOGISET OPERAATIOT KRIISINHALLINNAN
TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ; MAZAR-E-SHARIFISTA LÄNTEEN**

Kandidaatintutkielma

Kadetti
Lauri Kilpeläinen

Kadettikurssi 98
Johtamisjärjestelmälinja

Huhtikuu 2014

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi	Linja
Kadettikurssi 98	Johtamisjärjestelmälinja
Tekijä	
Kadetti Lauri Kilpeläinen	
Tutkielman nimi	
Psykologiset operaatiot kriisinhallinnan toimintaympäristössä; Mazar-e-Sharifista länteen	
Oppiaine, johon työ liittyy Taktiikka	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika Huhtikuu 2014	Tekstisivuja 28 Liitesivuja --
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Psykologisten operaatioiden tavoitteena on muokata taistelutila omien joukkojen tehtävien kannalta edulliseksi ja vaikeuttaa vihollisen tehtävien suorittamista. Siviiliväestön hyväksynnän saaminen omien joukkojen tehtävien tueksi korostuu kriisinhallinnan toimintaympäristössä.</p> <p>Tutkimuksessa selvitetään psykologisten operaatioiden vaikutuksia kriisinhallintatehtävää suorittavan komppanian kokoisen osaston toiminnassa. Tutkimuksen alueena on käytetty suomalaisten joukkojen toiminta-alueita Pohjois-Afganistanissa vuosina 2005–2012. Tarkastelun kohteena on omien joukkojen ja vihollisen psykologisten operaatioiden toteuttaminen toisiaan ja siviilejä kohtaan. Painopisteenä ympäristön kuvauksessa ovat viestinnän mahdollisuudet eri väyliä pitkin.</p> <p>Tutkimus on toteutettu aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä hermeneuttisesta näkökulmasta. Tavoitteena sisällön analysoinnissa on syventää inhimillistä ymmärrystä aihealueeseen ja tuottaa johtopäätöksiä lähdeaineistosta. Johtopäätöksiä varten aineistoa on vertailtu omien joukkojen ja vihollisen näkökulmista.</p> <p>Tutkimuksen pääkysymyksenä on: Miten psykologiset operaatiot vaikuttivat komppanian toimintaan Afganistanin kriisinhallintaoperaatiossa vuosina 2005-2012? Pääkysymykseen haetaan vastauksia apukysymyksillä 1) Mitkä ovat olosuhteet psykologisille operaatioille suomalaisten vastuualueella? 2) Miten psykologiset operaatiot vaikuttavat vihollisen toimintaa? 3) Miten psykologiset operaatiot vaikuttavat omien joukkojen toimintaan?</p> <p>Tutkimuksen psykologisten operaatioiden käytäntöjä ja periaatteita käsittelevät lähteet on kerätty Maanpuolustuskorkeakoulun kirjallisuudesta ja yhdysvaltojen ohjesäännöistä. Vihollista käsittelevä aineisto on kerätty yhdysvaltalaisista ja eurooppalaisista sotilaslähteistä. Toimintaympäristöä käsittelevä aineisto on kerätty siviili- ja sotilasorganisaatioiden raporteista, jotka käsittelevät kohdealueen tapahtumia ja yhteiskuntaa.</p> <p>Tutkimustulokset osoittavat viestinnän hallinnan tärkeyden kriisinhallintatehtävissä toimivan joukon tehtävissä suoriutumiseen. Viestinnän hallinta käsittää kohdealueen kulttuurin tuntemuksen, viestintäkanavien hallinnan ja oikea-aikaisen tiedottamistoiminnan.</p>	
<p>AVAINSANAT</p> <p>PSYOPS, AFGANISTAN, 2005–2012, ISAF, TALEBAN</p>	

PSYKOLOGISET OPERAATIOT KRIISINHALLINNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ; MAZAR-E-SHARIFISTA LÄNTEEN

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	TAUSTA	1
1.2	KÄSITTEET, RAJAUKSET, NÄKÖKULMA JA VIITEKEHYS	4
1.3	TUTKIMUSMENETELMÄ, TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	7
1.4	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET JA TUTKIMUKSEN TAVOITE	8
2	PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN YMPÄRISTÖ VASTUUALUEELLA	8
2.1	PAIKALLISET TOIMIJAT	8
2.2	VAIKUTUSKANAVAT	10
2.3	SOCIAL SWARMING	10
2.4	YHTEENVETO	12
3	PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN VAIKUTUKSET VIHOLLISEN TOIMINNASSA	13
3.1	MILLÄ PSYKOLOGISILLA KEINOILLA VIHOLLINEN EDISTÄÄ TOIMINTAANSA	13
3.2	MITÄ HAASTEITA VIHOLLISELLA ON PSYKOLOGISISSA OPERAATIOISSA	15
3.3	YHTEENVETO	16
4	PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN VAIKUTUKSET KOMPPANIAN TOIMINNASSA	17
4.1	MITÄ PSYKOLOGISEN VAIKUTTAMISEN KEINOJA KOMPPANIALLA ON	17
4.2	MITKÄ KEINOT EDESAUTTAVAT OMAA TOIMINTAA	20
4.3	MITÄ HAASTEITA PSYKOLOGISISSA KEINOISSA ON KOMPPANIAN TOIMINNALLE	23
4.4	YHTEENVETO	23
5	POHDINTA	24
5.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN NÄKÖKULMASTA	24
5.2	TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN VERTAILU	25

LÄHTEET

LIITTEET

PSYKOLOGISET OPERAATIOT KRIISINHALLINNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ; MAZAR-E-SHARIFISTA LÄNTEEN

1 JOHDANTO

Tutkijan havaintojen mukaan kriisinhallintatehtäviin lähteille joukoille koulutetaan vähän psykologisten operaatioiden vaikutuksia käytännön toimintaan liittyen. Käytännön toimintaan vaikuttamisella tarkoitetaan keinovalikoimaa vaikuttamiseen ja vaikutuksilta suojautumiseen, mikä on yhteydessä komppanian tehtävien toteutumiseen.

Nykyajan viestintämahdollisuudet ovat kehittyneet nopeasti ja tätä kautta vaikutusmahdollisuudet ovat kasvaneet omilla joukoilla sekä vihollisella, paikallisesti ja globaalisti. Komppanian toimintaan voidaan vaikuttaa suoraan toiminta-alueella tai esimerkiksi kotimaan kautta tahallisesti tai tahattomasti.

Psykologisten operaatioiden tavoitteena on taistelutilan muokkaaminen edulliseksi oman joukon toiminnalle. Taistelutilan muokkaamisen tärkeys ja kohdemaan siviilien hyväksyntä korostuu kriisinhallintatehtävissä, joissa epäsymmetrisesti toimiva tunnukseton vihollinen käyttää kaikkia mahdollisia keinoja päästäkseen tavoitteeseensa. Nykyaikaisen sodan kuvan muutokset, terrorismin evoluutio ja nopeasti kasvavat globaalit kommunikointiväylät luovat haasteellisen ja monipuolisen kentän psykologisille operaatioille.

1.1 Tausta

Psykologiset operaatiot ovat olleet tärkeässä roolissa kaikissa merkittävissä viime vuosisadalla käydyissä sotilaallisissa konflikteissa.¹ Taistelukentällä taktisella tasolla psykologiset operaatiot (PSYOPS) ovat olennainen osa taistelua. Tarkoituksena on vaikuttaa

---

¹ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 30.

alueella toimiviin vihollisiin ja siviiliväestöön omien tavoitteiden saavuttamiseksi,² eli tavoitteena on muokata taistelutilaa edistämään omiin tavoitteisiin pääsyä. Psykologisilla operaatioilla voidaan tukea sotilasoperaatioiden valmistelua harhauttamalla ja vaikuttamalla vihollisen johtoon ja toimijoihin ennen mahdollista aseellisen voimankäyttöä.³

Psykologiset operaatiot ovat myös olennainen osa kriisinhallintaa, koska tavoitteena on yleensä turvata siviilien edellytykset elämään ja mahdollistaa laillisen hallinnon toiminta itsenäisesti. Kriisinhallintatehtävissä joudutaan myös muiden kuin tavanomaisten sotilaallisten ongelmien kanssa tekemisiin, aiheuttaa tämä psykologisten operaatioiden merkityksen kasvamisen vaikutuskeinona.⁴ Etenkin Afganistanin rauhanturvaoperaatiossa taistelun epäsymmetrisyys, monimuotoinen kulttuuri, väestön etninen jakauma ja eri tarkoituserien puolesta taistelevat ryhmittymät korostavat muiden kuin konventionaalisten keinojen käyttöä operaation onnistumiseksi.

Kriisinhallinnassa PSYOPS-suorituskykyä ovat pääsääntöisesti käyttäneet Yhdysvallat ja useimmat suuret ja keskisuuret eurooppalaiset valtiot.⁵ Näistä läheisimmässä yhteistoiminnassa suomalaisten kanssa ovat ruotsalaiset joukot Pohjois-Afganistanissa. Suomella ei kuitenkaan toistaiseksi ole samanlaista kykyä, vaikka kyseinen suorituskyky kyettäisiin luomaan.⁶ Kriisinhallinnan toimintaympäristössä Suomi kykenee kuitenkin vaikuttamaan siviili-sotilas-yhteistyöllä (Civil-Military Co-operation, CIMIC) ja avainhenkilöiden tapaamisilla (Key Leader Engagement, KLE) nimettyihin kohderyhmiin.⁷

Tiedustelun merkitys korostuu psykologisten operaatioiden onnistumisessa johtuen kohderyhmien suuruudesta ja aikaa vievästä analysoinnista. Koska kohderyhmänä ovat ihmiset, täytyy tiedustelutiedon antaa kuva kohteiden ajatusmaailmasta, kokemuspiiristä, asenteista ja kulttuurista. Tiedustelutiedon ajantasaisuus korostuu psykologisissa operaatioissa mikä korostaa myös organisaatioiden välisen yhteistyön merkitystä tiedon tuottamisessa.⁸ Informaation hallinta liittyy olennaisesti taistelutilan hallintaan, koska paikalliset ja kansainväliset kriisit ovat mediatapahtumia. Nykyaikana tiedonkulun nopeuden ja hallinnan merkittävyyttä kuvaa hyvin arabikevään tapahtumat Lähi-idässä. Matkapuhelinverkon ja

² Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 37.

³ Sama, s. 30.

⁴ Sama, s. 30.

⁵ Sirén, Torsti: *Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030*, Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos, 2011, s. 200.

⁶ Sama, ss. 200-207.

⁷ Sama, s. 207.

⁸ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, ss.33-34

internetin leviäminen on moninkertaistanut informaation kulun nopeuden.⁹ Tästä syystä ihmisten muodostamien mielipiteiden kannalta informaatio-operaatiot ovat olleet avainasemassa viimeisissä konflikteissa maailmalla. Operaatioiden kulkuun ovat vaikuttaneet tiedottamisen onnistuminen, operaatioturvallisuus, matkapuhelinverkot ja internet-yhteydet.¹⁰

Psykologisilla operaatioilla voidaan luoda omia joukkoja tukeva positiivinen viestintäkuva, informoida toiminta-alueen kohderyhmää, osoittaa omien asejärjestelmien teho ilman voimankäyttöä, vahvistaa asenteita ja vaikutelmia omien joukkojen eduksi, antaa omaa toimintaa tukevia vaihtoehtoja vastapuolelle, heikentää vihollisen moraalialia ja taistelutahtoa, kiertää kohteiden sensuuri, lukutaidottomuus ja heikot viestintäyhteydet, käyttää hyväksi vihollisen etnisiä, kulttuurisia ja taloudellisia eroja ja jännitteitä, luoda ja tukea harhautusoperaatioita.¹¹

Psykologisissa operaatioissa taktisiin välineisiin kuuluvat radiot, lehtiset, sähköpostiviestit ja äänentoistolaitteet.¹² Ihmisyhteisön ja kulttuurin kehittyessä psykologisen vaikuttamisen toiminnot ovat muuttuneet monitahoisemmiksi. Esimerkiksi Yhdysvaltojen ”Shock and Awe”-strategia ei ole enempää kuin primitiivisen käyttäytymistavan jatke. Strategia perustuu lamauttavaan uhkailuun ja pelotteluun. Tavoitteena on luoda massiivinen ja ylivertainen uhka, joka lamauttaa vastustajan ja saa tämän perääntymään.¹³ Psykologisen sodankäynnin tarkoitus ei ole saada vastapuolta ainoastaan ajattelemaan halutusti vaan toimimaan halutulla tavalla¹⁴, joka lisää operaation onnistumisen todennäköisyyttä ja auttaa hallitsemaan taistelutilaa. Psykologisten operaatioiden tavoitteita voivat esimerkiksi olla vihollisen huomion kiinnittäminen pois operaation varsinaisista tavoitteista, vihollisen joukon yhtenäisyyden ja luottamuksen hajottaminen sen johtajia kohtaan, taistelutahdon murtaminen omien tavoitteiden saavuttamiseksi ja estää omien joukkojen tarpeettomat tappiot.¹⁵

Tutkimuksessa keskitytään taktisen tason psykologisiin operaatioihin Pohjois-Afganistanissa aikavälillä 2005-2012. Alueena tarkastellaan ISAF Regional Command North (RC-N) vastuualueella toimivia suomalaisia joukkoja. Suomalaisten joukkojen toiminta painottui erityisesti PRT Mazar-e Sharifin alueelle (nykyisin Partnering and Advising Task Force Mazar-e Sharif). Tarkastelun kohteena on psykologisen vaikuttamisen mahdollisuudet

⁹ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 15.

¹⁰ Sirén, Torsti: *Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030*, 2011, s. 247.

¹¹ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 31.

¹² Sama, s. 37.

¹³ Sama, s. 9.

¹⁴ Sama, s. 55.

¹⁵ Sama, s. 56.

suomalaisten joukkojen ja vihollisen eli Talebanin näkökulmasta. Suurimmat tukikohdat suomalaisten joukkojen alueella ovat Camp Marmal (lentotukikohta, Mazar-e Sharif) ja Camp Northern Lights (CNL, Mazar-e Sharif).

Kuva 1: Suomalaisten toiminta-alue rajattuna.

1.2 Käsitteet, rajaukset, näkökulma ja viitekehys

Käsitteet

Psykologiset operaatiot (PSYOPS, Psychological Operations) ”Psykologiset operaatiot ovat toimintoja, jotka rauhan, kriisin tai sodan aikana luodaan tavoitteena vaikuttaa viholliseen, liittolaisiin ja neutraaliin väestöön. Tarkoituksena vaikuttaa näiden asenteisiin ja käytökseen omia poliittisia ja sotilaallisia tarkoituksia tukevalla tavalla”¹⁶. NATO määritelmä psykologisille operaatioille ”Suunniteltuja toimia käyttäen kommunikointi metodeja ja muita keinoja kohdistettuna yleisöön, jolla vaikutetaan havainnointiin, asenteisiin ja käyttäytymiseen, vaikuttaen poliittisten ja sotilaallisten tavoitteiden saavuttamiseen”.¹⁷ PSYOPS määritellään ei-tappavaksi vaikuttamiseksi väestön tai nimettyjen kohdeyleisöjen identiteettirakenteisiin, tahtoon, tilannetietoisuuteen ja toimintakykyyn. Eli tavoitteena on muokata taistelutila omille toimille sopivaksi.¹⁸

¹⁶ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 29.

¹⁷ NATO *Military Policy On Psychological Operations* MC0402/2, 2012

¹⁸ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 37.

Psykologisten operaatioiden vaikutuskanavat¹⁹:

- Kasvoista kasvoihin viestintä (F2F)
- Audiovisuaalinen media (Youtube, DVD, CD, VHS-videomateriaali, televisio)
- Auditiivinen media (Kasetti, CD, radio, internet radio, äänentoistolaitteet)
- Painettu materiaali (Julisteet, lentolehtiset, lehdet, vihkot, kirjat)
- Toimenpiteet ja harhautteet
- Mobiiliverkko (ROSHAN, MTN, AWCC, ETISALAT)
- Internet

Informaatio-operaatiot (INFO-OPS, Information Operations) on osa strategista kommunikaatiota joilla pyritään hallitsemaan erilaisia informaatiovaikutuksia. Vaikutuskeinoja ovat elektroninen sodankäynti (ELSO), tietoverkko-operaatiot, psykologiset operaatiot (PSYOPS), harhauttaminen ja fyysinen vaikuttaminen.²⁰

SCAME analyysi (Source, content, audience, media and effects analysis) on vihollisen propagandaa vastaan kehitetty analyysimenetelmä. Analyysimenetelmällä arvioidaan vihollisen suorittamien psykologisten operaatioiden vaikutuksia ja kehitetään vastakeinoja tukemaan omien joukkojen toimintaa.²¹

Signaalitiedustelu (SIGINT, Signal Intelligence) tuottaa tietoa kohdealueen viestiliikenteestä, sen sisällöstä ja vihollisen käyttämistä viestintätekniikoista.²² Viestiliikenteen kasvava määrä voi toimia indikaattorina tapahtuvasta hyökkäyksestä, väijytyksestä tai joukkojen liikkeestä alueella. Lähettäviä laitteita paikantamalla saadaan joukkojen sijainti, mahdolliset laitetiedot ja liikesuunta tietoon.

Civil-Military Co-operation (CIMIC) toiminnalla tuetaan operaation tavoitteeseen pääsyä. Toiminnan tavoitteena on luoda yhteistyö rauhanturvajoukkojen, siviiliorganisaatioiden, paikallisten siviilien ja johtajien välille. Tavoitteena ei kuitenkaan ole siviiliorganisaatiot sotilasorganisaation johtamana.²³

Key Leader Engagement (KLE) on sosiaalisten yhteyksien rakentamista suunnitellusti paikallisiin johtajiin pitkäaikaisesti, millä vaikutetaan paikallisten asenteisiin johtajien kautta.

¹⁹ Sama, ss. 40-41.

²⁰ *Turvallinen Suomi-Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta*, Tampereen Yliopistopaino Oy, 2013, 11.6 Psykologiset operaatiot, s. 1.

²¹ FM 3-05.301. *Psychological Operations Tactics, Techniques, and Procedures*. 31 December, 2007

²² Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 34.

²³ Civil-Military Co-operation Centre of Excellence: *CIMIC FIELD HANDBOOK, 2012 3rd edition*, 2012

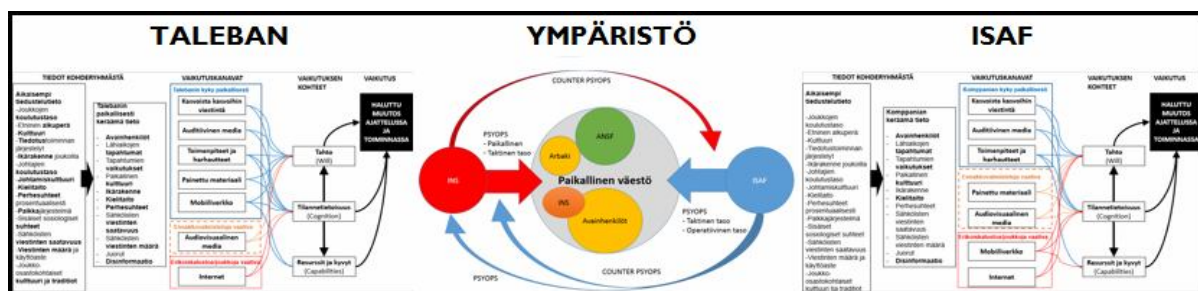
Avainhenkilöiden tapaaminen mahdollistaa myös tiedustelutiedon keräämisen toiminta-alueelta. Toiminta vaatii kulttuurin, sosiaalisten suhteiden, näkökulmien ja ympäristössä vaikuttavien tekijöiden ymmärtämistä.²⁴

Henkilötiedustelu (HUMINT, Human Intelligence) Tehokkain tiedustelun muoto psykologisia operaatioita varten on henkilötiedustelu. Yleisimpiä tiedonhankkimismenetelmiä henkilötiedustelussa ovat vankien, siviileiden ja pakolaisten kuulustelu, oman henkilöstön haastattelu, tiedustelupartioiden raportit, tiedusteluhaarojen tiedonvaihto sekä omien taistelevien joukkojen haastattelut ja raportit.²⁵

Kuvaustiedustelu (IMINT, Imaginery Intelligence) mahdollistaa vihollisen paikannuksen ja kohderyhmän nimeämisen.²⁶ Vihollisen määrittäminen siviiliväestöstä on kuitenkin haasteellista johtuen samankaltaisesta vaatuksesta ja kulkuvälineistä joita siviilit käyttävät. Ilmakuvaus mahdollistaa silti yksittäisten kohteiden sekä joukkojen liikkeiden seurannan ennen ja jälkeen operaation sekä operaation aikana.

Tutkimus on rajattu ajanjaksolle 2005–2012 Pohjois-Afganistaniin RC-North vastuualueelle, pääasiallisesti Balkhin maakuntaan. Tarkasteltavina yksikköinä ovat suomalaiset rauhanturvajoukot komppania kokoonpanossa.

Näkökulmana tutkimuksessa on psykologisten operaatioiden vaikutukset komppanian kokoisen joukon toimintaan. Yleisimpiä tehtäviä olivat partiointi, valvonta, etsintä ja eristystehtävät sekä yhteisoperaatiot paikallisten joukkojen kanssa (ANSF) kanssa.

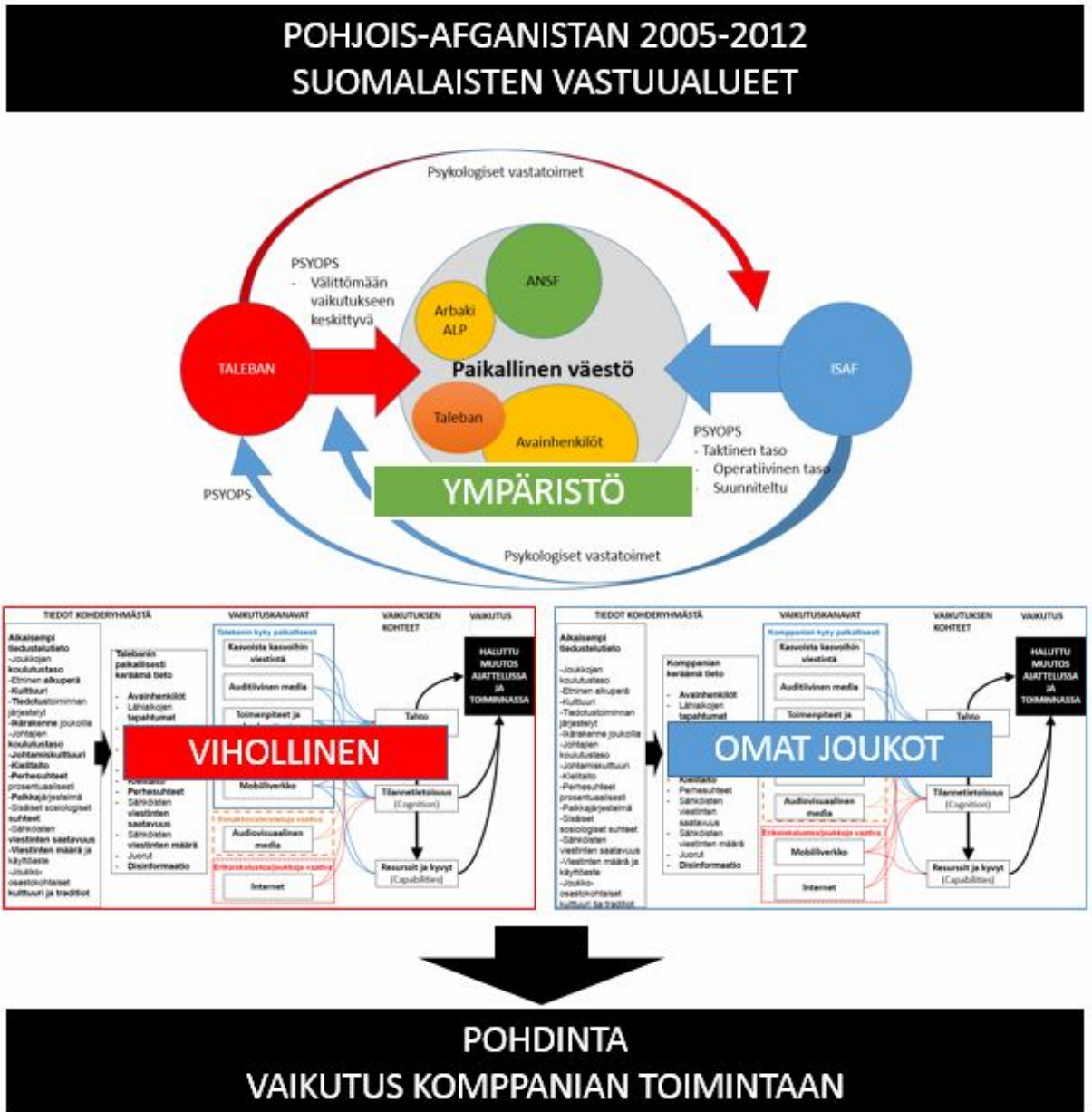

Kuva 2: Näkökulma.

²⁴ US Joint Forces Command Joint Warfighting Center: *Commander's Handbook for Strategic Communication and Commination Strategy Version 3.0*, 2010, s. 51.

²⁵ Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, johtamisen laitos, 2004, s. 34.

²⁶ Sama, s. 34.

Kuva 3: Tutkimuksen viitekehys.

1.3 Tutkimusmenetelmä, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen menetelmänä käytetään aihealueen aikaisemman tutkimuksen ja kirjallisuuden aineistolähtöistä sisältöanalyysiä, jota tarkastellaan hermeneuttisesta näkökulmasta. Sisällönanalyysiä käytetään selittämään psykologisen vaikuttamisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia komppanian toiminnassa. Lopputuloksena on kuvaus kriisinhallintatehtävissä toimivan komppanian vastuualueella vallitsevasta psykologisten operaatioiden toimintaympäristöstä jotka vaikuttavat tehtävistä suoriutumiseen niin eduksi, kuin haitaksi.

Tutkimustehtävänä on tutkia psykologisten operaatioiden mahdollisia vaikutuksia kriisinhallintatehtävää suorittavan komppanian toimintaan, josta muodostetaan johtopäätökset.

Tutkimuskysymys: Miten psykologiset operaatiot vaikuttivat komppanian toimintaan Afganistanin kriisinhallintaoperaatiossa vuosina 2005–2012?

Alatutkimuskysymykset:

Mitkä ovat olosuhteet psykologisille operaatioille suomalaisten vastuualueella?

Miten psykologiset operaatiot vaikuttavat omien joukkojen toimintaan?

Miten psykologiset operaatiot vaikuttavat vihollisen toimintaan?

1.4 Aikaisemmat tutkimukset ja tutkimuksen tavoite

Psykologisia operaatioita kriisinhallinnan toimintaympäristössä on tutkittu aikaisemmin suomessa komppaniaa korkeammalla tasolla tai yksilötasolla.

Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää kuinka psykologinen vaikuttaminen vaikuttaa komppanian tehtävissä suoriutumiseen niin eduksi, kuin haitaksi taktiikan näkökulmasta.

2 PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN YMPÄRISTÖ VASTUUALUEELLA

Tässä luvussa käsitellään vastuualueella vaikuttavia toimijoita, jotka vaikuttavat alueella toteutettaviin psykologisiin operaatioihin. Tarkastelun kohteena ovat paikalliset väestökeskittymät ja informaation välityskanavat, jotka mahdollistavat psykologisen vaikuttamisen. Luvun lopussa käsitellään ns. Social Swarming ilmiötä.

2.1 Paikalliset toimijat

Balkhin maakunnan alueella elää noin 1 245 100 asukasta, joista miehiä 636 800, naisia 608 300. Maaseudulla elää 794 900 asukasta. Suurin väestönkeskittymä sijaitsee 368 100

asukkaan Mazar-e-Sharifin kaupunkialueella. Suurin asukasluku maaseudulla sijaitsee Sholgaran (110 600 asukasta) ja Balkhin alueella (116 300 asukasta).²⁷

ANA, Afghanistan National Army, Afganistanin kansallinen armeija on puolustusministeriön alainen joukko, jonka vahvuus oli vuonna 2009 90 000 sotilasta ja se on kasvanut vuoteen 2011 mennessä 164 000 sotilaaseen. Sotilaista ja poliiseista lukutaitoisia on noin 14%.²⁸

209 armeijakunnan (Shaheen) on sijoitettu Balkhin maakuntaan. 18. divisioona on sijoitettu Mazar-e Sharifiin.

Turvallisuusviranomaisena vastuualueella toimii ANP, Afghanistan National Police, joka on Afganistanin kansallinen poliisi. ANP toimii Afganistanin sisäministeriön alaisena joukkona ja se koostuu: ANCOP (Afghan National Civil Order Police), ABP (Afghanistan Border Police), CNPA (Counter Narcotics Police of Afghanistan), AUP (Afghan Uniformed Police), ALP (Afghan Local Police) organisaatioista. NDS National Directorate of Security on Afganistanin kansallinen tiedustelupalvelu, joka raportoi suoraan presidentille.

Paikalliset turvallisuusjoukot koostuvat pashtuvaltaisten kylien miehistä, joista iso osa on Neuvostoliittoa vastaan sotineita entisiä Mujahedin taistelijoita.²⁹ Arbaki joukkoja pyritään hallitsemaan sisäministeriön toimin muuttamalla joukkoja Afganistanin paikallisiksi poliisijoukoiksi (ALP, Afghan Local Police), jotka raportoivat suoraan alueen poliisipäällikölle (ANP) ja toimivat sisäministeriön alaisuudessa. ALP joukkojen toiminta on United Nations Assistance Mission in Afghanistanin (UNAMA) mukaan rajoitettu ainoastaa paikallisiin operaatioihin, eivätkä joukot voi viedä aseita oman operaatioalueen ulkopuolelle. Lähimmät ALP joukot sijaitsivat Jowzjanin maakunnassa (ei virallisesti operatiivinen 2011) ja Baghlanissa (yksi operatiivinen joukko) vuonna 2011.³⁰

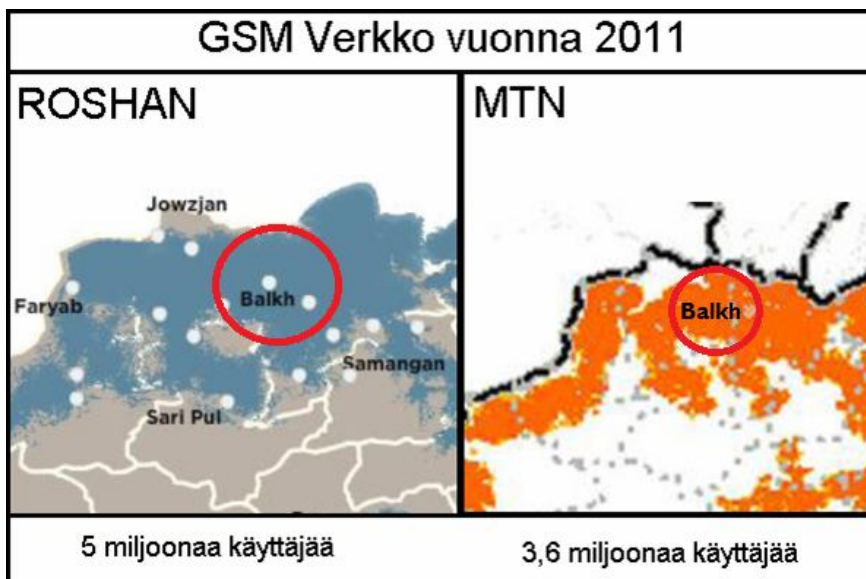
²⁷ *Settled Population of Balkh province by Civil Division, Urban, Rural and Sex-2012-13*, PDF tiedosto: <http://cso.gov.af/Content/files/Settled%20Population%20by%20Civil%20Division,.pdf>, Viitattu 25.3.2014

²⁸ *Afghan Security Forces Grow in Numbers, Quality*. American Forces Press Service, Sivusto: <http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=64044>, Viitattu 24.3.2014

²⁹ Lefevre Mathieu, *Local Defence in Afghanistan*, Afghanistan Analyst Network, 2010. s. 5 PDF tiedosto: <http://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20100525MLefevre-LDIpaper.pdf>, Viitattu 25.3.2014

³⁰ Village Defence: *Understanding the Afghan Local Police (ALP)*, Civil-Military Fusion Centre, 2011, PDF tiedosto: https://www.cimicweb.org/Documents/CFC%20AFG%20Security%20Archive/CFC_Afg_Monthly_Afghan_Local_Police_Jul-11.pdf, Viitattu 25.3.2014

2.2 Vaikutuskanavat

Kuva 4: GSM verkon peittoalue Balkhin maakunnan alueella vuonna 2011³¹

Radio on suurin media Pohjois-Afganistanissa. Paikallisesta väestöstä 89 % kuuntelee radiota päivittäin, 2 % usein viikon aikana ja 5 % kerran viikossa. Radion kuuntelijoista on miehiä 95 % ja naisia 71 %. Yleisin paikka radion kuuntelulle on koti 81 % ja kaupat 10 %. Miehet hallitsevat radioiden käyttöä yleisesti perheissä ja kokevat olevansa ylimpiä auktoriteetteja radion käyttöön. Yleisimmät kuunteluajat ovat 6:00–10:00 ja 18:00–22:00 joista jälkimmäisenä aikana radiota kuuntelee yli 60 % kuuntelijoista. Televisiota Balkhin alueella seuraa 61 % asukkaista, joista 90 % television omistajista katselee sitä jokapäiväisesti.³² GSM verkon peittoalue Pohjois-Afganistanissa, jossa vuonna 2011 oli yhteensä noin 8,6 miljoonaa käyttäjää kahdella suurimmalla operaattorilla, jotka ovat Roshan ja MTN.

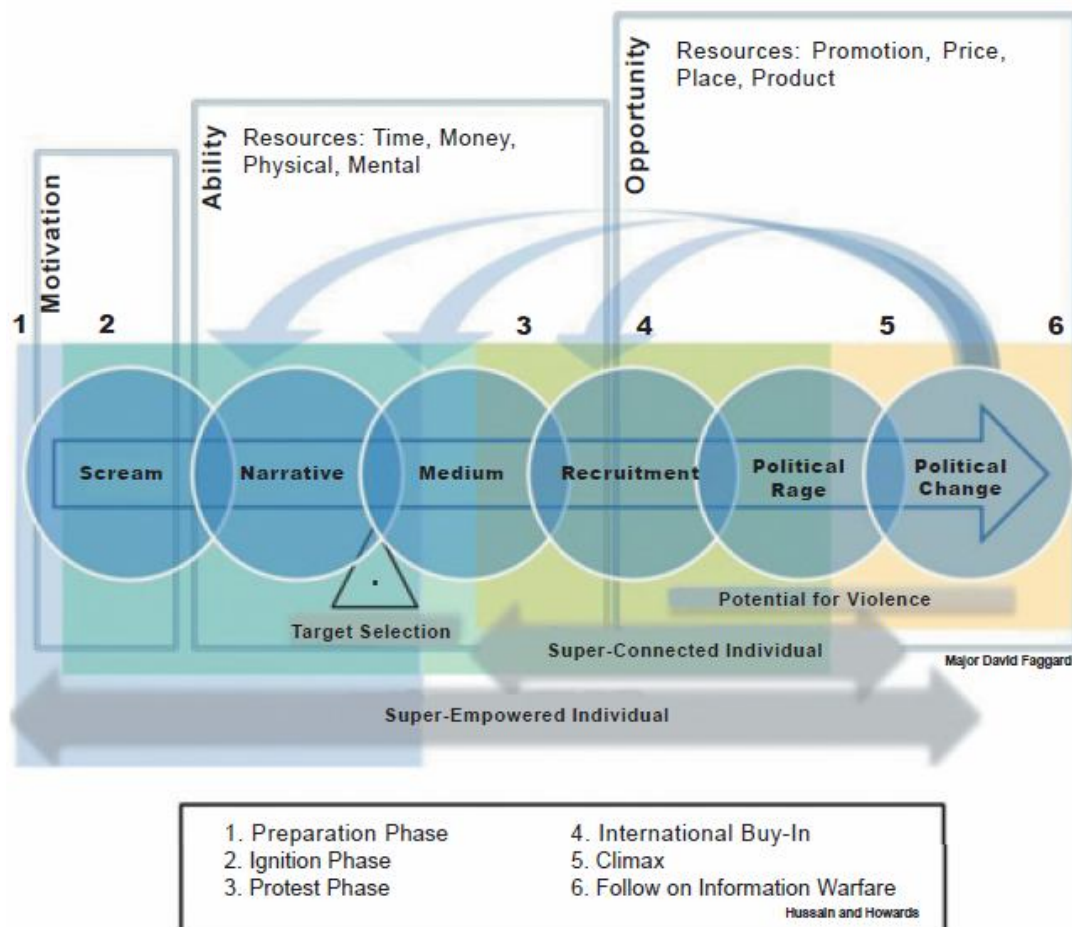
2.3 Social Swarming

Nykyaikana elektronisen viestinnän mahdollisuudet ovat osoittaneet tehokkuutensa niin omia tarkoituksia edesauttavana, kuin vihollisen keinona vaikuttaa ilman kineettistä voimaa. Elektronisessa viestinnässä sosiaalisen median vaikutuksia korostaa tiedon nopea saatavuus, helppo jakaminen ja ns. ”Social swarming”, jossa median toimintaa ei voida hallita. Tiedon

³¹ Kuva koottu: *Telecommunications & Mobile Phone Companies in Afghanistan*, Civil-Military Fusion Centre, 2011 PDF tiedosto: https://www.cimicweb.org/Documents/CFC%20Afghanistan%20-%20Public%20RFI%20Responses/CFC_Afghanistan_RFI_Mobile_Phone_Operators_Sep2011.pdf, Viitattu 25.3.2014

³² Altai Consulting: *Afghan Media – Three Years after III-2.03. Balkh Province*, 2005, ss.10-12, PDF tiedosto: <http://www.altaiconsulting.com/docs/media/2005/III-3.Balkh.pdf>, Viitattu 25.3.2014

nopea ja helppo jakaminen luo uutistulvan, jossa jokainen tapahtumien seuraaja toimii myös tiedon tuottajana. Periaatteena ei ole fyysisen tuhon aiheuttaminen, vaan vaikuttajien päätöksenteon vaikeuttaminen ja häirintä. Muut toimijat voivat kuitenkin käyttää tätä efektiä suoran tuhon aiheuttamiseen omia tarkoituksia varten.³³

Kuva 5: Faggard David: Social swarming, Asymmetric Effects on Public Discourse in Future Conflict

Kuva selittää Social Swarming efektiä vaiheilla motivaatio – kyky – mahdollisuus. Motivaation syntyyn vaikuttaa kulttuurilliset seikat, halut, kokemukset ja vastareaktiot epäoikeudenmukaisuuksiin ja yksilön/yhteisön kokemuksiin vääryyksiin. Tämä aiheuttaa toiminnan, jota ei neutraalissa ympäristössä tapahdu, eli efektin aikaansaavana voimana.³⁴ Esimerkiksi tietyn etnisen ryhmän kokemat vääryydet valtaväestön suhteen mihin vaikuttaa aika, taloudelliset, fyysiset ja henkiset resurssit. Verkostoituneessa yhteiskunnassa aika on merkittävä tekijä rahan nähden tiedon tuottamisen kannalta. Kuulijoiden kulttuuri, sosioekonominen tilanne ja uskomukset vaikuttavat siihen kuinka informaatio ymmärretään ja

³³ Faggard, David: *Social swarming, Asymmetric Effects on Public Discourse in Future Conflict*, Military Review March-April 2013, ss. 79-80.

³⁴ Sama, s. 81.

tämä vaikuttaa uutisen hyväksyntään yleisön mielessä. Tiedon luotettavuudella ei ole väliä mikäli kohdeyleisön mielet hyväksyvät tiedon. Kommunikaatio voi tapahtua yhteisön sisällä, paikallisesti, kansallisesti, kansainvälisesti tai näiden yhdistelminä eri toimijoiden välillä, jotka pystyvät nopeaan tiedonvaihtoon (puhelimet, internet).³⁵

Verkossa olevat toimijat voivat levittää viestiä eteenpäin yleisölle jolla ei ole pääsyä verkkoon. Tämä myös mahdollistaa toimijalle tiedon muokkaamisen/vääristämisen omia tarkoituksia varten, kuten räjähdysonnettomuuden mainostaminen tahallisen terrori-iskuna. Mikäli toimija ei saa viestilleen tarpeeksi näkyvyyttä tai haluttua vaikutusta, voi se muokata viestin paremmin jaettavaan muotoon. Mikäli toimija haluaa ylläpitää kyvyn vaikuttaa, on sillä oltava riittävästi kuulijoita ja seuraajia.³⁶ Seuraajien ylläpitämiseksi verkoston laajentaminen ja muiden viestien eteenpäin jakelu pitää toimijan pinnalla verkostossa. Eri kohdeyleisöjen erityispiirteiden tunteminen ja ymmärtäminen auttaa räätälöimään viestit helpoimmin omaksuttavaan ja jaettavaan muotoon. Myös ympäristö vaikuttaa todennäköisyyteen toiminnan käynnistymiselle, koska toimija joutuu valitsemaan onko kapinallinen toiminta vaarallisempaa itselleen kuin hiljaisena pysyminen, vai onko kapinallinen toiminta turvallisempaa kuin vallitsevan tilanteen hyväksyminen.³⁷

2.4 Yhteenveto

Ongelmana Arbaki ja ALP joukoissa ovat etniset jännitteet paikallisten kylien välillä, jotka voivat aiheuttaa paikallisia selkkauksia ja sitä kautta heikentää turvallisuustilannetta jos joukkojen toimintaa ei voida valvoa riittävästi. Selkkaukset voivat johtua aikaisempien vuosien aikana koetuista vääryyksistä eri etnisiä taustaa olevia ryhmittymiä kohtaan. Suurempi uhka ISAF-joukoille ja komppanian toiminnalle on tunnistamisen vaikeus joka voi johtaa blue-on-green tilanteeseen, koska paikalliset turvallisuusjoukot pukeutuvat kuten siviilit. Tämän takia turvallisuusjoukot voidaan helposti sekoittaa talebaniin. Toinen uhka on Arbakin suorittamat rikolliset toimet (ryöstöt, kiristäminen ja väkivalta) siviilejä kohtaan, mikä voi pahimmillaan johtaa paikallisten mielipiteen kääntymiseen taleban myönteiseksi.³⁸

---

³⁵ Sama, s.81

³⁶ Sama, s.81

³⁷ Sama, s.82

³⁸ *Militia Sightings*, Afghanistan Analyst Network, 2010, s.3. PDF tiedosto: <http://www.afghanistan-analysts.org/militia-sightings?format=pdf>, Viitattu 25.3.2014

Tehokkain uutistenvälityskanava Pohjois-Afganistanissa on edelleen radio ja televisioiden käyttö on kasvamassa.³⁹ Vaikka maan infrastruktuuri (televerkot ja sähkö) ei ole vielä valmis sosiaalisen median käytölle, on sille kuitenkin kysyntää ja suunnitelmia lähitulevaisuuteen.⁴⁰

Esimerkkinä median tahattoman tai tahallisen käytön tehokkuudesta kriisinhallintaoperaatiossa voidaan käyttää suomalaisten käymää taistelua Luoteis-Afganistanissa Maimanassa 2006. Konfliktin syntyyn vaikutti Jyllands-Postenin julkaisema pilakuva profeettaa Muhammedista, jonka kerrannaisvaikutukset näkyivät mielenosoituksina ympäri maailmaa ja mm. autopommi-iskuna Tanskan suurlähetystöön Islamabadissa Pakistanissa 2008⁴¹. Tapahtumien eskaloituminen Maimanassa alkoi paikallisen uskonoppineen puheella, joka johti väkijoukon hyökkäykseen ISAF-joukkojen tukikohtaa kohtaan ja loppui kuuden tunnin päästä, kun nopean toiminnan joukot saapuivat alueelle.⁴² Toisena esimerkkinä on Mazar-e-sharifissa tapahtunut YK:n toimiston tuhoaminen paikallisten toimesta. Tapahtumien syynä oli yhdysvaltalaisen pastorin Terry Jonesin koraaninpoltto 50 henkisen yleisön edessä, jonka seurauksena paikallisista koostuva väkijoukko tuhosi YK:n toimiston ja tappoi 12 työntekijää viisi päivää myöhemmin.⁴³ Tapahtumat kuvaavat hyvin ulkomaalaisen median vaikutuksia rauhanturvaoperaation turvallisuustilanteeseen. Tapahtumasta voi kestää päiviä tai vuosia ennen kuin vaikutukset tulevat esille. Media voi olla suullista, painettua, elektronista tai näiden yhdistelmiä. Useat eri viestintäkanavat aiheuttavat haasteita median seurannalle ja tulevien tapahtumien ennakoinnille. Myös hyvää uutista voidaan käyttää haitallisesti muuttamalla kontekstia. Haitallisessa käytössä haitan aiheuttajan tuntemus kohdeyleisöstä korostuu.

3 PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN VAIKUTUKSET VIHOLLISEN TOIMINNASSA

3.1 Millä psykologisilla keinoilla vihollinen edistää toimintaansa

³⁹ Rantapelkonen, Jari: *Taistelukentällä. Suomalaisupseerien kokemuksia Afganistanissa*, Juvenes Print, 2012 ss. 68-69.

⁴⁰ UNAMA sivusto:

<http://unama.unmissions.org/Default.aspx?ctl=Details&tabid=12254&mid=15756&ItemID=37294>, Viitattu 25.3.2014

⁴¹ NBC News sivusto: <http://www.nbcnews.com/id/24976215/>, Viitattu 25.3.2014

⁴² Rantapelkonen, Jari: *Taistelukentällä. Suomalaisupseerien kokemuksia Afganistanissa*, Juvenes Print, 2012 ss. 127-138

⁴³ REUTERS sivusto: <http://www.reuters.com/article/2011/04/01/us-afghanistan-unitednations-deaths-idUSTRE7303VN20110401>, Viitattu 25.3.2014

Psykologisissa operaatioissa taleban käyttää lähes samoja vaikutuskanavia ja toimintatapoja kuin ISAF joukot. Identtisiä toimia ovat KLE, PPP, CIMIC ja OPSEC toimet joita tuetaan fyysisellä tuhon aiheuttamisella ja taistelutoimin.⁴⁴ Taleban ei kuitenkaan jaottele informaatio-operaatioitaan operatiiviselle ja taktiselle tasolle kuten ISAF-joukot tekevät.⁴⁵

Talebanin käyttämiä vaikutusmenetelmiä ovat:

Night Letters, jotka ovat yksilöityjä uhkauskirjeitä joko yksittäiselle vaikuttajalle (esimerkiksi kylänvanhin) tai ihmisjoukolla (kylälle).⁴⁶ Tämä on tehokas tapa vaikuttaa kohdennetusti ja sitä on vaikea havaita ennalta, koska kirje voidaan jättää kylässä vierailevan henkilön toimesta. Paikallinen yhteisö voi kuitenkin toimittaa viestin myös ISAF joukoille joka mahdollistaa esimerkiksi SCAME-analyysin teon ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymisen. Viestejä voidaan käyttää myös siirtämään havainnointi viholliselle edulliseen suuntaan, eli pois varsinaisesta tapahtumasta.

Kasvoista kasvoihin viestintä, joka on kaikkein yleisin ja tehokkain kommunikoinnin tapa. Kohteena ovat yleensä paikalliset avainhenkilöt (kylänvanhimmat).⁴⁷ Sama kieli ja kulttuurintuntemus ovat etuna talebanille, koska tulkkia ei tarvitse käyttää. Viestintätapa vaatii kuitenkin vihollisen saapumisen kylän alueelle ja mahdollistaa tällä tavalla esimerkiksi kuvaustiedustelun hyväksikäytön kohteen tunnistamista varten.

Kasetit, CD:t, videot (VHS) ja DVD levyjen jakelu tapahtuu markkina-alueiden kautta, saavuttaen laajemman katsojamäärän. Rajoituksena on kuitenkin tarvittavien soittimien ja sähkön saatavuus joissain paikoissa maaseutua. Mikäli media on mahdollista saada haltuun voidaan siihen soveltaa SCAME-analyysiä.

Internet ja televisio (satelliitti & kaapeli) käytetään globaaliin tiedon välittämiseen talebanin eduksi.⁴⁸ Esimerkiksi ulkomaalaisten taistelijoiden värvääminen ja viholliselle edullisten tapahtumien mainostamiseen kansainvälisille toimijoille on tehokasta tietoverkoissa.

CIMIC tyyliässä toiminnassa taleban pyrkii tukemaan paikallista väestöä alueilla joihin ISAF:in vaikutus ei ulotu.⁴⁹ Tavoitteena toiminnalla on saattaa paikalliset taleban

⁴⁴ Nissen Elkjer, *The Taliban's information warfare*, Institute for Military Operations Faculty of Strategy and Military Operations, Royal Danish Defence College, 2007, s. 6.

⁴⁵ Sama, s. 9.

⁴⁶ Sama, s. 7.

⁴⁷ Sama, s. 7.

⁴⁸ Nissen Elkjer, *The Taliban's information warfare*, Institute for Military Operations Faculty of Strategy and Military Operations, Royal Danish Defence College, 2007, s.7

myönteisiksi ja edesauttaa mm. unikon viljelyä, jonka kautta talebania hankkimaan tuloja toimintaansa varten. Dis-informaatio/propaganda toiminnassa talebanin aikautus on yleensä erittäin ajantasainen. Tämä mahdollistaa väestön mielipiteen muokkauksen jo ennen ISAF joukkojen operaatiota tai sen aikana. Yleisin tekniikka on väittää ISAF joukkojen tappavan afganistanilaisia (Sivulliset uhrin, collateral damage). Viestin vahvistamiseksi taleban vetoaa paikallisten muistoihin neuvostoliiton miehityksen ajoilta, esitellen itsensä Mujahideeneiksi tai vapaustaistelijoina.

Retoriikassa käytetään sanoja ”ristiretkelijä” (crusader) ja ”vääräuskoinen” (infidel) joilla ISAF joukot koetetaan rinnastaa neuvostoliiton aikaisiksi miehittäjiksi. Osuvalla yksinkertaisella uskontoon (islam) vetoavalla retoriikalla saadaan paikalliset ymmärtämään asiat halutulla tavalla talebanin eduksi. Dis-informaatio toimii myös vastapropagandana ISAF-joukkojen suorittamille psykologisille operaatioille. Vastatoimena ISAF joukot voivat edesauttaa paikallisia suhtautumaan itseensä ystävällismielisesti osallistumalla näkyvästi alueen tapahtumiin ja kohtelemalla paikallisia hyvin. Inhimillisellä ihmisten välisellä kanssakäymisellä voidaan rikkoa ennakkoluuloja ja voittaa paikallisten luottamus.

Tuliylläköiden ja lyhyiden taisteluiden hyväksikäyttäminen propagandatarkoituksessa.⁵⁰ Aseellisen voiman käytöllä vihollinen voi hetkellisesti näyttää paikallisille voivansa vaikuttaa ISAF joukkoihin ja esittäytyä vahvempaan/pelottavampana toimijana. Vastatoimena tehokas toiminta taistelukentällä ja nopea oikea-aikainen tiedottaminen luo paikallisille halutun kuvan ISAF joukkojen suorituskyvyn ylivoimasta (koulutus, kalusto ja tahtotila).

Talebanin aikautus tiedotustilanteissa on yleensä huomattavasti nopeampaa kuin ISAF-joukoilla. Tämän takia taleban kykenee kumoamaan vastustajansa tiedotustoiminnan, koska ISAF joukot joutuvat tutkimaan, vahvistamaan tapaukset ja menettelemään komentoketjun mukaan ennen tiedotteiden julkaisua.⁵¹ Myös suullisen tiedon merkitys voi olla suurempi paikalliseen väestöön jolla ei ole pääsyä ISAF-joukkojen tiedotteisiin tai lukutaito ei riitä painetun median ymmärtämiseen. ISAF-joukkojen kannalta tehokas yhteistyö radioasemien kanssa voisi nopeuttaa tiedotteiden perillemenoja kohdeyleisölle.

3.2 Mitä haasteita vihollisella on psykologisissa operaatioissa

---

⁴⁹ Sama, s. 7.

⁵⁰ Sama, s. 7.

⁵¹ Nissen Elkjer, *The Taliban's information warfar*, Institute for Military Operations Faculty of Strategy and Military Operations, Royal Danish Defence College, 2007, s. 9.

Talebanin käyttämät vaikutuskeinot ovat samankaltaisia kuin ISAF-joukoilla. Suurimpana erona on säätelemättömät toimintatavat ja toiminta ilman selvää doktriinia. Myös fyysisen tuhoamisen käyttäminen vaikutuksen tehostamiseen on mahdollista.⁵² Vaikutuksia voidaan yhdistää esimerkiksi ensin uhkaamalla paikallista väestöä väkivallalla ja tämän jälkeen käyttämällä sitä, tai käyttämällä ensiksi väkivaltaa tehokeinona ja sen jälkeen uudella iskulla uhkaamalla. Väkivallan käyttö paikallisia vastaan ei kuitenkaan edesauta Talebanin tarkoitusperiä kuin hetkellisesti, joka heikentää kannatusta paikallisten osalta pitkällä ajanjaksolla.

Väkivallan käyttö henkisesti ja fyysisesti luo negatiivista kuvaa Talebanille, jonka negatiivisia vaikutuksia ovat kannattajien väheneminen ja väestön asenteen muuttuminen alttiimmaksi ISAF-joukkojen suorittamille informaatio kampanjoille. Asenteiden muuttumista pyritään estämään käyttämällä uskonnollista retoriikkaa ja käyttämällä esimerkkejä aikaisempien miehittäjien torjumisesta. Aiheita voivat olla esimerkiksi Talebanin pysyminen Afganistanissa ISAF-joukkojen lähdön jälkeen, britti- ja neuvostojoukkojen torjuminen, valheellisen tiedon levittäminen siviilitappioista, väittämällä kaikkien muslimien olevan Talebanin puolella ja lietsomalla ulkomaalaisvihaa.⁵³

3.3 Yhteenveto

Talebanille riittää että viesti leviää paikallisesti ja Afganistanin laajuisesti. Viestin ei tarvitse olla poliittisesti, eettisesti tai laillisesti oikeanlainen, toisin kuin ISAF-joukoilla, joita seurataan tarkemmin kansainvälisessä mediassa.

Sosiaalisen median käyttö on lisääntymässä myös Talebanilla. Aikaisemmin Taleban kielsi internetin käytön länsimaalaisena propagandan välineenä, mutta arabikevään tapahtumat vaikuttivat Talebanin suhtautumiseen sosiaaliseen mediaan työkaluna. Tällä hetkellä internetiä käytetään levittämään propagandavideoita ISAF-joukkoja vastaan.⁵⁴

Taleban voi heikentää uskottavuuttaan disinformaation hallitsemattomalla käytöllä, joka pyrkii esittämään tapahtuman Talebanin aikaansaannoksena. Paikallisiin disinformaatio voi kuitenkin toimia etenkin maaseudulla, johtuen informaation kulun hitaudesta ja luotettavan tiedon vaikeasta saatavuudesta

---

⁵² Sama, s. 5.

⁵³ Sama, s. 7.

⁵⁴ DAWN sivusto: <http://www.dawn.com/news/736845/afghans-embrace-social-media-as-nato-pullout-nears>, Viitattu 24.3.2014

4 PSYKOLOGISTEN OPERAATIOIDEN VAIKUTUKSET KOMPPANIAN TOIMINNASSA

Tässä luvussa käsitellään psykologisten operaatioiden vaikutuksia ja vaikutusmahdollisuuksia komppanian toimintamahdollisuuksien näkökulmasta. Käsiteltäviä aiheita ovat miten ja millä voidaan vaikuttaa oman alueen psykologiseen ympäristöön.

4.1 Mitä psykologisen vaikuttamisen keinoja komppanialla on

Psykologisen operaation onnistumiseen vaikuttaa kohdeyleisön tunteminen, viestin muoto, tunteiden käyttö, viestin lähde ja viestin ympäristö.⁵⁵ Kohdeyleisön väestöryhmien tunteminen edesauttaa helpoimmin lähestyttävän ryhmän löytymiseen. Pelkojen ja halujen tunteminen edesauttaa viestin teeman muotoilemisessa helpommin omaksuttavaksi. Kohdeyleisön eniten käyttämien medioiden avulla viesti saadaan parhaiten kuuluville ja operaation kohdistaminen paikallisiin mielipidevaikuttajiin edesauttaa viestin kulkeutumista ja muutosten tapahtumista.⁵⁶

Yleisön kulttuuriin kuuluvien symbolien käytöllä voidaan tehostaa viestin vastaanotettavuutta. Jo olemassa olevia tavoitetta edesauttavien uskomusten käytöllä voidaan vahvistaa viestin sisällön hyväksymistä. Antamalla yleisön tehdä haluttuja johtopäätöksiä viestistä ja antamalla tunne valinnan mahdollisuudesta, luodaan yleisölle tunne valinnanvapaudesta. Pienen asian hyväksyminen edesauttaa seuraavan suuremman hyväksymistä. Grafiikan ja liikkuvan kuvan käytöllä vaikutetaan helpommin yleisön tunteisiin.

Tunteiden käytössä huumorilla ei yleensä saada haluttuja vaikutuksia aikaan, koska kulttuurierot vaikeuttavat viestin ymmärrystä. Pelon käyttö hallitusti edesauttaa tavoitteeseen pääsyä, mikäli viestissä on myös keino pelon vähentämiseen. Kohteen kulttuuriin sopivien auktoriteettihahmojen ja yleisesti suosittujen henkilöiden uskottava käyttö viestin jakamiseksi luo uskottavamman kuvan viestistä. Mikäli viestin sisältö ei kuulu viestiä jakavan henkilön

⁵⁵ Lamb, Christopher: Review of Psychological Operations Lessons Learned from Recent Operational Experience. National Defense University Press, 2005 ss.34-36 PDF tiedosto: <http://www.fas.org/irp/eprint/lamb.pdf>

⁵⁶ Lamb, Christopher: Review of Psychological Operations Lessons Learned from Recent Operational Experience. National Defense University Press, 2005 s.34

intresseihin, lisää tämä viestin hyväksyttävyyttä. Viestin ympäristön muokkaaminen viestille suotuisaksi tekemällä viestin sisällön tavoittelu sosiaalisesti halutuksi ja ennakkoon kumoamalla vastustajan vasta-argumentit helpotetaan viestin hyväksymistä. Kontrolloimalla suurinta osaa tiedonvälityksen reiteistä (informaatio ylivoima) mahdollisestaan tehokkaampi vaikutus yleisön käytökseen ja minimoidaan epäedulliset viestit (vastatoimet).⁵⁷

Komppanian käytössä olevia tiedonhankintakeinoja ovat tapaamiset, strukturoidut haastattelut, laskenta, kohteenseuranta, medianseuranta.⁵⁸ Keinovalikoimaa tarkastellaan SWOT analyysiin kautta, joka selvittää keinojen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkat.

Tapaamisien vahvuutena on tiedon ajankohtaisuus, kohteen ympäristöön tutustuminen, sanallisen ja sanattoman viestinnän mahdollisuus. Tapaaminen soveltuu jokaisen käytettäväksi ja se voi olla suunniteltua tai suunnittelematonta. Heikkouksina on henkilöiden puolueellisuus, ennakkoluulot, vähäinen tiedon määrä, persoonallisuuden vaikutus ja olosuhteiden vaikutus vastauksiin. Mahdollisuutena on rakentaa ja laajentaa sosiaalista verkostoa paikallisten suuntaan, tuottaa tietoa kohdeyleisön mielipiteistä ja havainnoida alueen ilmapiiriä. Tiedon tuoreus edesauttaa suunnittelutyötä. Uhkina ovat vastauksien vääristyminen kyselijän olemuksen mukaan, ajankäyttö, objektiivisuuden heikentyminen liian vahvan tunnesiteen muodostumisen seurauksena ja näkökulman kaventuminen mikäli tapaamisten kohteet edustavat esimerkiksi tiettyä sukua, tulotasoja tai poliittista kantaa. Tulkin käyttö voi vaikuttaa ratkaisevasti onnistumiseen, riippuen tulkin etnisyydestä, sukupuolesta, puolueettomuudesta ja luotettavuudesta.⁵⁹

Strukturoitu haastattelu tiedonhankintamenetelmänä mahdollistaa tiedon tarkemman analysoinnin ja vertailun kuin vapaamuotoinen haastattelu. Vahvuuksina ovat tiedon tarkempi kontrollointi, kvantitatiivisten menetelmien käyttö analysoinnissa, kyky tuottaa sanallista ja sanatonta tietoa, mahdollistaa yksilön ja yhteisön havainnoinnin ja mahdollistaa tiedon vertailun sanattoman viestinnän osalta mikäli sitä mitataan. Heikkouksina ovat ennakkokäsitysten vaikutus kysymysten asetteluun haastattelijan osalta ja ennakkoluulojen vaikutus haastateltavan vastauksiin. Vaatii paljon aikaa tiedon keräykseen ja analysointiin, mutta ei mahdollista isoa otantaa kohdeyleisöstä. Mahdollisuuksina on haastattelun

---

⁵⁷ Sama, ss. 35-36.

⁵⁸ RTO/NATO Task Groups HFM-160 and HFM-183: *How to Improve your Aim: Measuring the Effectiveness of Activities that Influence Attitudes and Behaviors*, 2011, ss. 36-48. PDF tiedosto: <http://info.publicintelligence.net/NATO-MeasuringInfluence.pdf>

⁵⁹ RTO/NATO Task Groups HFM-160 and HFM-183: *How to Improve your Aim: Measuring the Effectiveness of Activities that Influence Attitudes and Behaviors*, 2011, ss.36-48

ulkoistaminen toimijalle, joka ei vääristä kyselyn tuloksia, esimerkiksi alueella toimivalle luotettavalle siviilijärjestölle. Tuloksista voidaan analysoida toistuvia kaavoja ja trendejä. Haastattelun aikana voidaan myös vaikuttaa kohteiden mielipiteisiin. Uhkina on menetelmän joustamattomuus, yksilön ilmaisun kaventuminen haastattelijalla ja haastateltavalla. Huomioon otettavaa on myös haastattelujen vaikutus kohdealueen yleisön mielipiteen muuttumiseen. Strukturoimattomien haastattelujen heikkoutena on tuotetun tiedon vertailukelvottomuus kvantitatiivisesti.⁶⁰

Laskenta on yksinkertainen tapa tuottaa tietoa kohdealueelta. Etuina on tiedon tuottaminen etäältä, ilman vaikutusta kohdeyleisöön, objektiivisuuden säilyminen vähäisen vuorovaikutuksen vuoksi ja toteutus ympäristöissä joissa uhkataso on korkea. Laskentaa voidaan toteuttaa myös teknisin apuvälinein, esimerkiksi lennokeilla, satelliiteilla, kamerajärjestelmillä ja mukana kuljetettavalla optiikalla. Tuotettua tietoa voidaan analysoida kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti, riippuen seurattavista kohteista. Tieto on saatavissa nopeasti käyttöön ja siitä voidaan tuottaa päätelmiä jo keräysvaiheessa, esimerkiksi suurien väkijoukkojen poistuminen kylästä voi toimia indikaattorina tulevalle tuliylläkölle tai epäsuorantulen iskulle. Heikkoutena on vaadittu ymmärrys kohdealueesta, jotta tunnistetaan sopivat laskennan kohteet. Menetelmä ei tuota tietoa kohteiden asenteista ja suuren tietomäärän tuottaminen vaatii aikaa, eli sitoo resursseja. Mahdollisuutena menetelmän toteutus voidaan myös ulkoistaa ja laskettavia kohteita voi olla monia. Mikäli kohdealueella on kiinteät vartiopaikat voi niitä käyttää myös laskentatehtäviin, mikäli näkyvyys ja tilanne sen sallivat. Uhkana on kohdeyleisön käytöksen muuttuminen mikäli kohteet havaitsevat olevansa tarkkailun alaisia. Koska menetelmä ei tuota luotettavaa tietoa käytöksestä on virhetulkinnan mahdollisuus suuri, mikäli tukeudutaan pelkkään laskentatietoon.⁶¹

Keinovalikoimasta pois jätettyjä tekniikoita ovat kyselyt, kohderyhmän seuranta, ja kirjallisuuskatsaus.⁶² Kyselyiden poisjättämisen perusteena on kaluston, koulutuksen ja ympäristön sopimattomuus komppanian käyttämäksi keinoksi. Kyselyiden laatiminen vaatii asiantuntijuutta kysymysten luomiseen, välineet kysymyslomakkeiden tuottamiseen ja mahdollisuuden jakaa kyselyt, sekä kerätä ne analysoitavaksi. Lukutaito ja suhtautuminen kyselyn tekijään voi estää kysymyksiin vastaamisen ja keräysmenetelmä voi luoda uhkan paikalliselle väestölle. Esimerkiksi postilaatikon ansoittaminen vastaajia ja ISAF joukkoja vastaan, koska vastausten jättöpaikkaa ei voi salata yhteisöltä. Kysely paljastaa viholliselle

⁶⁰ Sama, ss.36-48.

⁶¹ RTO/NATO Task Groups HFM-160 and HFM-183: *How to Improve your Aim: Measuring the Effectiveness of Activities that Influence Attitudes and Behaviors*, 2011, ss. 36-48.

⁶² Sama, s. 36-48.

aihealueet jotka kyselyn tekijää kiinnostavat, joten myös vaikuttaminen vastausten sisältöön on mahdollista esimerkiksi uhkaamalla paikallista väestöä. Myös ilmoitus väkivallan käyttämisestä ISAF-joukkojen kyselyihin vastanneita kohtaan voi estää kyselyn toteutuksen. Esimerkiksi vuoden 2009 presidentin vaaleja ennen Taleban uhkasi katkaista sormet äänestäjiltä.⁶³ Uhkaus sormien katkomisesta mahdollistui, koska äänestyskäytännön mukaan äänestäjän sormenjälki painettiin musteella paperiin. Sähköinen kysely olisi mahdollista toteuttaa tekstiviesteillä matkapuhelinverkon avulla, koska internetyhteyksiä ja tietokoneita ei ole tarpeeksi, tämä ei kuitenkaan sellaisenaan sovellu komppanian toimintaan.

Kohderyhmän seuranta menetelmänä vaatii koulutetun henkilön järjestämään tilaisuus ja tarpeeksi tulkkeja.⁶⁴ Kulttuurin luoma hierarkia vaikuttaa esimerkiksi naisten mahdollisuuden osallistua, joten otanta vääristyneenä paikallisten sisäisten valtasuhteiden, ennakkoluulojen ja tietyn ikäluokan yksipuolisena mies edustuksena.

Kirjallisuuskatsaus/medianseuranta tiedonhankintamenetelmänä vaatii tuntemusta tutkittavasta kulttuurista (psykologia, antropologia).⁶⁵ Riskinä on myös lähteiden luotettavuuden arviointi, sekä medioiden käyttö paikallisten osalta. Tästä johtuen median seuranta ei tarjoa tarpeeksi ajankohtaista tietoa tukemaan komppanian taktista päätöksentekoa.

4.2 Mitkä keinot edesauttavat omaa toimintaa

Kohdeyleisöanalyysi auttaa ymmärtämään ja valitsemaan tehokkaimman viestin välityskanavan. Kohdeyleisöt psykologista vaikuttamista varten voidaan jakaa neljään eri päätyyppiin jotka ovat⁶⁶:

- Organisaatiot
- Väestöryhmät (alue, sukupuoli, ikä, etnisuus, tulotaso, politiikka, koulutus, kielitaito)
- Johtajat (kylänvanhin, uskonnollinen johtaja, yritysjohto)
- Avainvaikuttajat (Key Communicators, vaikutus “social swarming” ilmiöön)

⁶³ TELEGRAPH sivusto: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/afghanistan/6031177/Taliban-threaten-to-chop-off-voters-fingers-in-Afghan-election.html>, Viitattu 24.3.2014

⁶⁴ RTO/NATO Task Groups HFM-160 and HFM-183: *How to Improve your Aim: Measuring the Effectiveness of Activities that Influence Attitudes and Behaviors*, 2011, s.40

⁶⁵ RTO/NATO Task Groups HFM-160 and HFM-183: *How to Improve your Aim: Measuring the Effectiveness of Activities that Influence Attitudes and Behaviors*, 2011, s.47

⁶⁶ FM 3-05.301 Psychological Operations Process Tactics, Techniques, and Procedures, 2007, ss. 46-47.

Soveltuvan yleisön valintaan voidaan käyttää kysymyssarjaa⁶⁷:

- Millä kohdeyleisöllä saavutetaan tavoite tehokkaimmin?
- Mikä vaikuttaa kohdeyleisön tämänhetkiseen käyttäytymiseen?
- Millä keinoilla kohdeyleisöön saadaan yhteys?
- Kuinka kohdeyleisöön voidaan vaikuttaa, jotta saadaan aikaan haluttu tavoite/käytös?
- Millä kriteereillä voidaan arvioida haluttuun tavoitteeseen/käytöksen muutokseen pääsyä?

SCAME(Source, Content, Audience, Media, Effects)-analyysiä käytetään analysoimaan vihollisen propagandaa. Analyysi tarkastelee toiminta-alueelta havaittua propagandaa lähteen (source), sisällön (content), kohdeyleisön (audience), käytetyn median ja vaikutusten (effects) kautta. Analyysin tavoitteena on tuottaa suunnitelma vihollisen propagandan kumoamiseksi.⁶⁸ Lähteestä tarkastellaan luotettavuutta, uskottavuutta, tyyppiä ja tekijää. Kohteesta tarkastellaan tekijän liitoksia organisaatioihin ja muihin toimijoihin, joka auttaa määrittelemään uskottavuuden. Sisällöstä tarkastellaan lähteen moraalialia, taloudellisia, maantieteellisiä tietoja ja tarkoitusperiä ja tavoitteita. Kohdeyleisön osalta tarkastellaan kohderyhmiä ja ryhmän valintaan vaikuttaneita seikkoja. Mediasta selvitetään käytetyt levitystavat ja syyt jotka ovat vaikuttaneet kyseisten medioiden valintaan. Vaikutuksista eritellään käytetyt analyysitavat, joista muodostetaan johtopäätökset, suositellut toimenpiteet liittyen havaittuihin kohdeyleisön toimiin. Analyysi voi tuottaa tietoa omien psykologisten vaikutuskeinojen toimivuudesta ja mahdollisista vaikutusmenetelmistä ja reiteistä joita omat joukot voivat soveltaa.

ASCOPE3xD(Areas, Structures, Capabilities, Organizations, People, Events)-analyysi tarkastelee paikallisten siviilien suhteita kolmesta näkökulmasta (paikalliset, viholliset ja vastatoimijat) taktisella tasolla.⁶⁹ Analyysin avulla voidaan kerätä tietoa joka auttaa täsmentämään mitä tietoa kohdeyleisöstä kannattaa kerätä, miten sitä voi kerätä ja tuottaa tietoa joka auttaa ymmärtämään operaation ympäristöä. Tämä mahdollistaa vaikuttamisen vihollisen saamaan tukeen paikallisten suunnasta.⁷⁰

⁶⁷ FM 3-05.301 Psychological Operations Process Tactics, Techniques, and Procedures, 2007, s.45

⁶⁸ FM 3-05.301 Psychological Operations Process Tactics, Techniques, and Procedures, 2007, .kappale 12.

⁶⁹ Counterinsurgency Training Center – Afghanistan: *A Counterinsurgents' s Guidebook*, 2011, s. 10. PDF tiedosto: <http://info.publicintelligence.net/CTC-A-COIN-Guidebook.pdf>, Viitattu 24.3.2014

⁷⁰ Sama, s 9.

Analyysin aiheet ovat:

- Alue (mitkä ovat ihmisten suhteet ja missä he asuvat?)
- Rakenteet (miksi ihmisen tekemät ja luonnon rakenteet ovat tärkeitä? esim joet/sillat/tiet)
- Kyvyt (kuka kykenee tarjoamaan ihmisille peruspalvelut elämistä varten?)
- Organisaatiot/ryhmät (mitä eri ryhmittymiä toiminta-alueella on?)
- Ihmiset (kuinka ihmiset kommunikoivat/välittävät tietoa?)
- Tapahtumat (milloin ja mitä tapahtuu?)

ASCOPE/PMESII-PT(Political, Military, Economic, Social, Infrastructure, Information, Physical Enviroment, Time)-analyysi on tarkoitettu käytettäväksi ylemmässä johtoportaan operatiivisen suunnittelun tukena analysoimaan ASCOPE tuotoksia.⁷¹ Analyysi tuottaa vastauksia aiheisiin:

- Poliitiikka (kuinka julkinen hallinto ja epäviralliset valtarakenteet vaikuttavat toiminta-alueen vakauteen ja ihmisiin)
- Turvallisuusjoukot (kuinka joukot vaikuttavat alueen turvallisuuteen ja kokonaistilanteeseen)
- Talous (mitkä ovat avainkohteet taloudelliseen tasapainoon ja kehittymiseen toiminta-alueella)
- Sosiaalinen ympäristö (mikä vaikuttaa sosiaaliseen kanssakäymiseen)
- Infrastrukturi (mitkä ovat avainkohteet, oleelliset palvelut jotka vaikuttavat paikallisiin)
- Tiedonkulku (mikä mahdollistaa ihmistenvälisen tiedonkulun)
- Fyysinen ympäristö (mikä vaikuttaa ihmisiin, välineisiin, kulkuyhteyksiin, näkyvyyteen ja aseidenkäyttöön)
- Aika (kuinka eri osapuolet ymmärtävät ajan merkityksen)

BDA (Battle Damage Assessment) on toiminto jolla hallitaan asejärjestelmien käytöstä aiheutuvia haittoja operaatioalueen infrastruktuurille. Psykologisen vaikuttamisen näkökulmasta BDA on työkalu omien joukkojen voimankäytön oikeutuksen perusteluun paikalliselle väestölle ja kansainväliselle yhteisölle, jolla edesautetaan luottamuksen syntymistä ISAF joukkoja kohtaan.⁷² Viestin ymmärrettävyyteen on kuitenkin kiinnitettävä huomiota, jotta kohdeyleisö ymmärtää mitä voimankäytöllä on haluttu saada aikaan ja mitkä ovat olleet oikeat vaikutukset. Tällä voidaan esimerkiksi välttää vihollisen levittämän

---

⁷¹ Sama, s. 12.

⁷² Diehl, James & Sloan, Charles: *Battle Damage Assessment: The Ground Truth*, National Defense University, Institute for National Strategic Studies, Fort Lesley J. McNair, Washington, 2005

disinformaation vaikutuksia ja estää väärän tiedon leviämistä. Mikäli BDA tehdään kuvaustiedustelua apuna käyttäen, voidaan osaa materiaalista käyttää myös psykologisissa operaatioissa edesauttamaan positiivisen julkisuuskuvan muodostumisessa.

4.3 Mitä haasteita psykologisissa keinoissa on komppanian toiminnalle

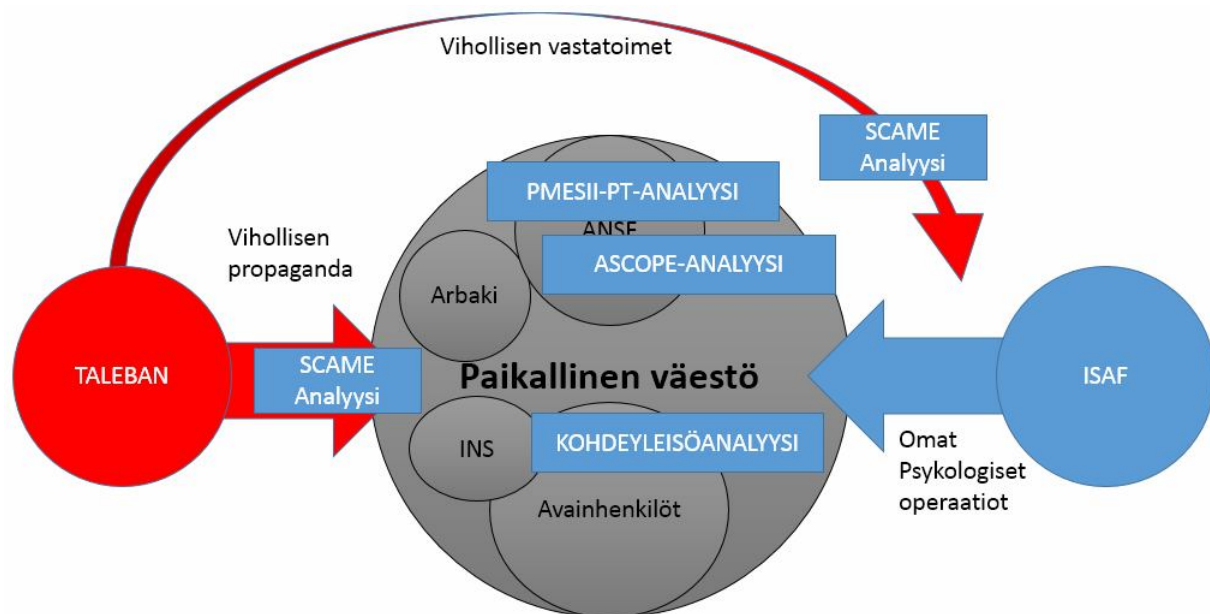
Vieraassa kulttuurissa toimiminen aiheuttaa komppanian kokoiselle joukolle monenlaisia arkipäiväisiä haasteita. Esimerkiksi miesten korostettu asema yhteiskunnassa ja päätöksenteossa eroaa länsimaisesta tavasta toimia. Alueen etninen jakauma ja siitä aiheutuvat ilmiö. Uskonnon vahva asema on yhteiskunnassa vaikuttavana tekijänä. Historiallisten tapahtumien vaikutus nykyhetkeen ja siitä johtuvat jännitteet. Nykyhetkeen vaikuttavina tapahtumina voidaan pitää esimerkiksi neuvostoliiton suorittamaa miehitystä ja neuvostojoukkojen poistumisen jälkeisen valtatyhjiön aiheuttamaa sisällissotaa. Lyhyt aika toiminta-alueella rotaatioista ja lomista johtuen vaikuttaa luottamuksen ja suhteiden muodostumiseen paikallisten kanssa. Kulttuurista johtuvat ennakkokäsitykset voivat aiheuttaa tahallisia ja tahattomia väärinymmärryksiä.

4.4 Yhteenveto

Komppanian toiminnassa kulttuurin tuntemusta edesauttaa jalkautuminen paikallisten pariin ja luomalla avoin vuorovaikutusympäristö mikäli turvallisuustilanne mahdollistaa sen. Kommunikoinnissa tulee kuitenkin ottaa huomioon operaatio- ja tietoturvallisuus, jotta omalla hyväntahtoisella toiminnalla ei aiheuteta uhkaa itselle, naapurijoukoille tai liittolaisille (ANSF). KLE toiminta mahdollistaa suoran vaikuttamisen mielipidevaikuttajiin ja sitä kautta suurempiin ihmismassoihin. Esimerkiksi hyvä vuorovaikutus paikallisen kylän poliisin (ANP), kylänvanhimman ja uskonnollisen johtajan kanssa luo tehokkaan verkoston saada tietoa kylän tilanteesta ja luoda uskottavuutta ISAF joukkoihin puuttumalla epäkohtiin joihin resurssit riittävät. Toimimalla yhteistyössä paikallisen poliisin kanssa luodaan uskottavuutta myös maan omille viranomaisille, mikä voi vapauttaa resursseja ISAF joukoilta, kun paikalliset luottavat omaan poliisiinsa ja poliisi pääsee puuttumaan tehtävänsä mukaisiin asioihin. Komppania voi käyttää viestittämiseen puhetta (tulkin välityksellä), jaettavia lehtisiä ja esimerkiksi kiireellisissä tapauksissa kovaäänisiä (tulkin käyttämänä). Sähköisten keinojen käyttö on rajallista johtuen komppanian kalustosta. Puheen välityksellä tapahtuva tiedon levittämistä voidaan tehostaa käyttämällä paikallisia tunnettuja henkilöitä (kylänvanhin,

uskonnollinen johtaja, suvun vanhimmat, viranomaiset) puolestapuhujina mikäli he ovat yhteistyöhaluisia

Kun komppanian alueelta saadaan tuotettua tilannekuva vallitsevista kohdeyleisöistä, vaikutuskanavista ja vaikuttamisen kohteista, voidaan näitä käyttää hyödyksi omaa toimintaa tukemaan. Työkaluja on esimerkiksi SCAME, ASCOPE, PMESII-PT ja BDA analyysit.

Kuva 6: Analyysien käyttökohteet

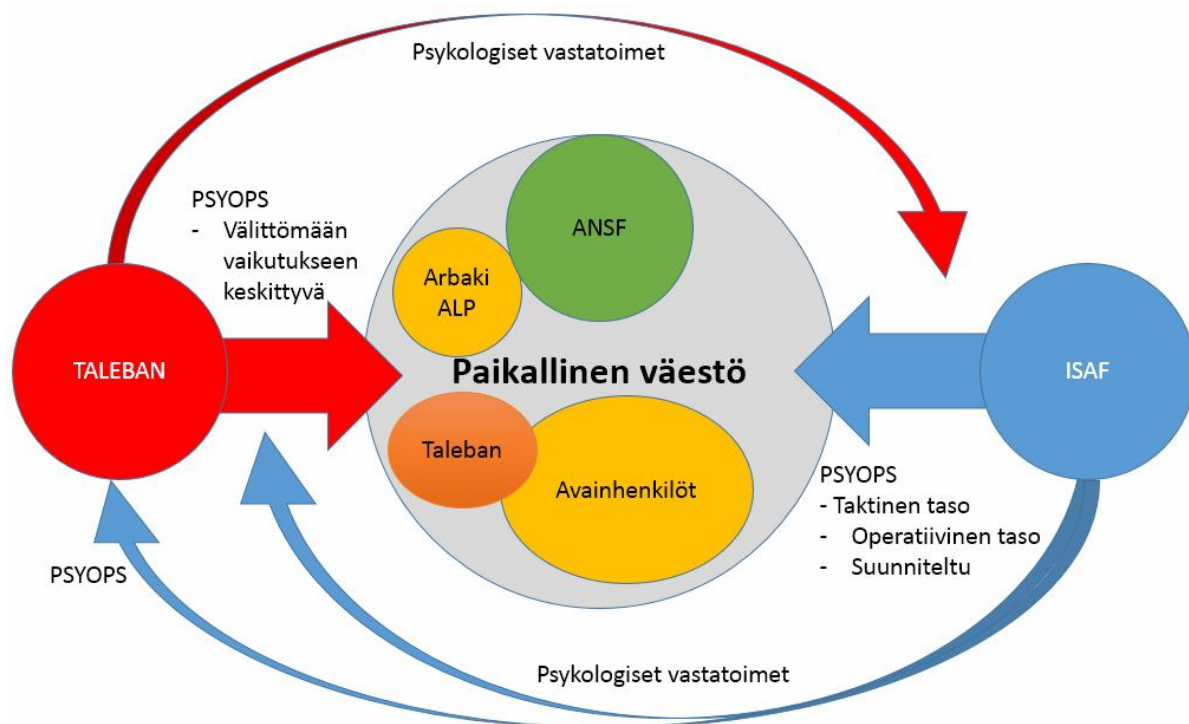
5 POHDINTA

Pohdinnan tarkoituksena on selvittää psykologisten operaatioiden toimintaympäristön vaikutuksia operaatioiden toteutukseen ja vertailla ISAF-joukkojen ja talebanin toimintamahdollisuuksia.

5.1 Toimintaympäristön kuvaus psykologisten operaatioiden näkökulmasta

Psykologisten operaatioiden ympäristö koostuu paikallisesta väestöstä johon ISAF-joukot ja taleban pyrkivät vaikuttamaan omaa toimintaa edistävästi. Molemmat osapuolet vaikuttavat toistensa toteuttamiin psykologisiin operaatioihin. Suurimpana erona on talebanin heikko kyky vaikuttaa ISAF-joukkoihin suoraan länsimaisten joukkojen koulutustason ja toimintaperiaatteiden eron takia. Talebanilla on kuitenkin kotikenttäetu paikallisen väestön keskuudessa, kun ISAF-joukoilla on koulutuksellinen ja tekninen ylivoima. Taleban voi käyttää tappavia keinoja ISAF-joukkoja vastaan kevyemmällä perusteilla kuin ISAF-joukot

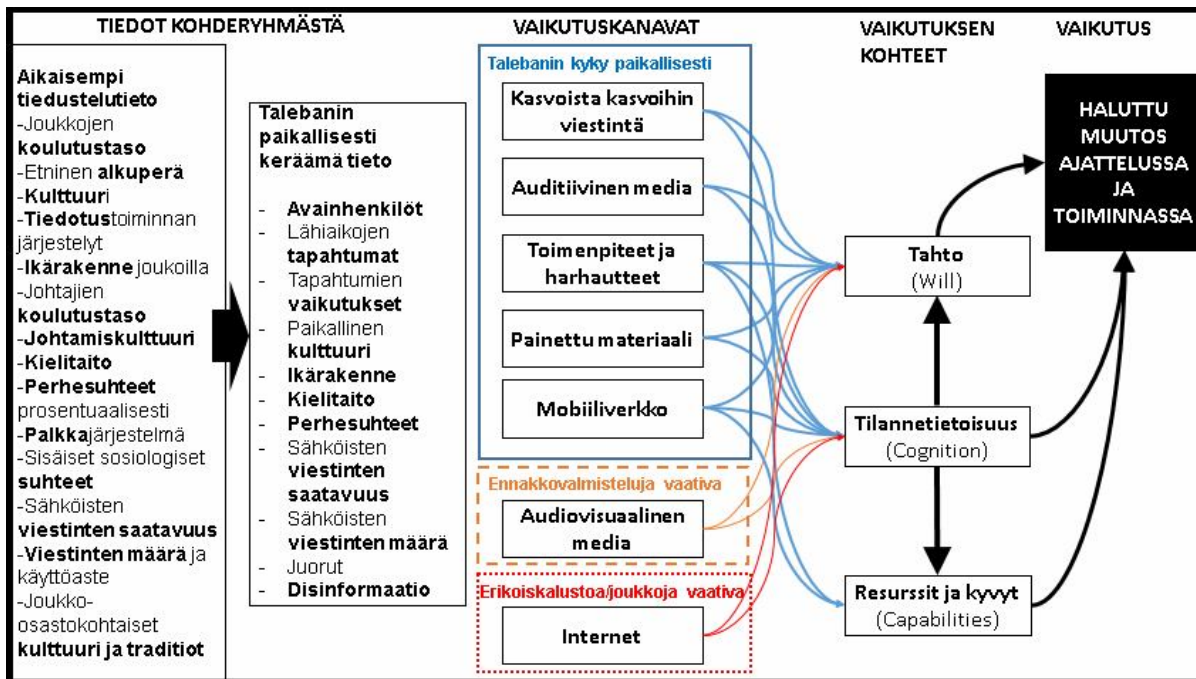
talebana vastaan, koska kriisinhallintatehtävissä olevan joukon tehtävä on suojata paikallista väestöä. ISAF-joukoilla on kuitenkin tekninen ylivoima ja kyky vaikuttaa avainkohteisiin etäältä, mikäli kohde onnistutaan tunnistamaan. Kohteen tunnistaminen, BDA-raportointi ja oikea-aikainen tiedotus paikallisille iskua tehdessä ja analyysien teko iskun jälkeen vaatii kuitenkin alueella olevia joukkoja, jotka on koulutettu kyseisiin tehtäviin.

Kuva 7: Psykologisten operaatioiden ympäristö.

5.2 Toimintamahdollisuuksien vertailu

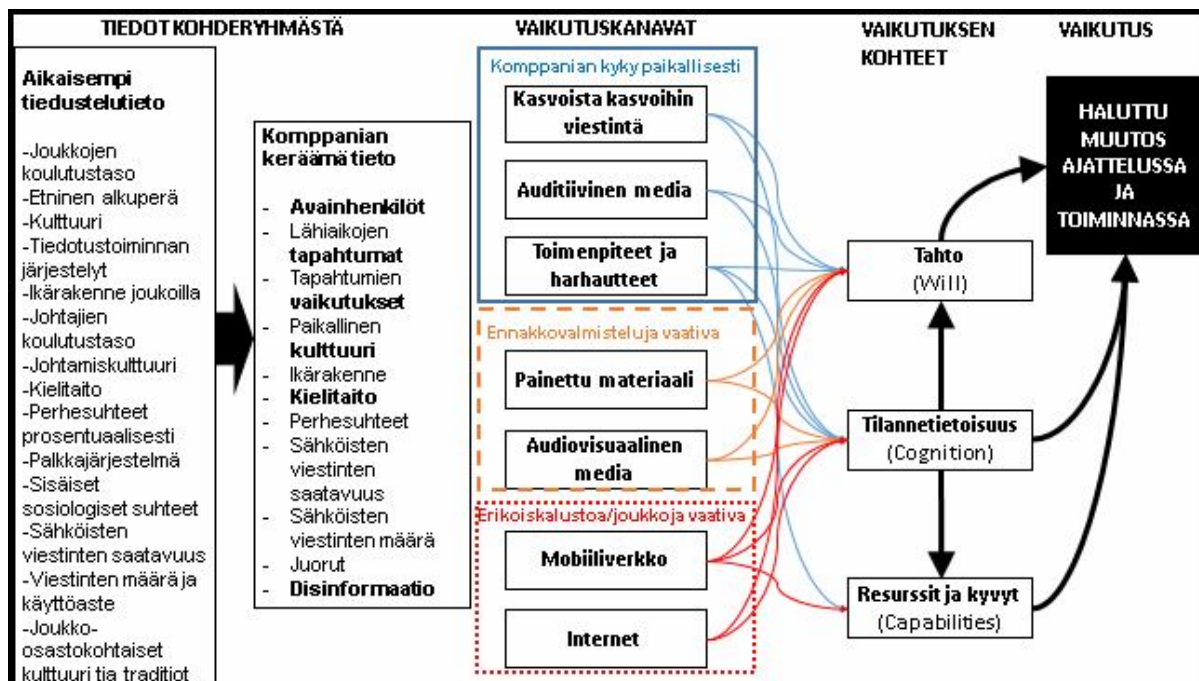
Osapuolien toimintamahdollisuuksien vertailu on tehty tiedon tuottamisen ja vaikutuskanavien näkökulmasta. Kohteena on paikallinen väestö, jossa toimii niin ISAF myönteisiä kuin kielteisiä yksilöitä. Tavoitteena osapuolella on vaikuttaa mahdollisimman tehokkaasti kohdeyleisöön. Tehokkuudella tarkoitetaan mahdollisimman laaja-alaista viestintää, joka vaikuttaa kohdeyleisön tahtoon, tilannetietoisuuteen ja resursseihin. Vaikutukseen tavoitteena on tuottaa muutoksia kohdeyleisön ajattelussa, joka johtaa haluttuun toimintaan.

Kuva 8: Talebanin kyky psykologiseen vaikuttamiseen paikallisesti.

Taleban kykenee tuottamaan ISAF-joukkoja kattavammin tietoa kohdeyleisön avainhenkilöistä, viestintäkanavista, tärkeistä tapahtumista, niiden vaikutuksista ja yhteisön rakenteesta. Tiedon kerääminen vaatii Talebanin edustajan paikallaoloa, yhteisön mukana toimimista, hyväksytyksi tulemistä ja henkilökohtaisten suhteiden luomista kohdeyleisöön. Suurin tiedon keräämisen mahdollistaja on yhteinen kieli ja kulttuuri.

Talebanin suurimpia etuja vaikutuskanavien suhteen ovat yhteinen kieli ja hyvä paikallistuntemus, joka auttaa valitsemaan tilanteeseen sopivimman vaikutuskanavan kohdeyleisön tuntemukseen perustuen, joka mahdollistaa nopean tiedottamisen. Painoarvo audiovisuaalisen median esittämisellä televisiossa tai tietoverkoissa on toistaiseksi pientä, koska kohdeyleisöllä ei ole tarpeeksi päätelaitteita ja tietoverkkoyhteydet ovat huonot. Taleban kykenee laajentamaan viestintäänsä paikalliseen väestöön mikäli internet yhteydet yleistyvät maaseudulla. Television ja radion käyttö jatkuvassa propagandan levittämisessä on vaikeaa, koska ISAF-joukot kykenevät suuntimaan lähettimet ja vaikuttamaan niihin.

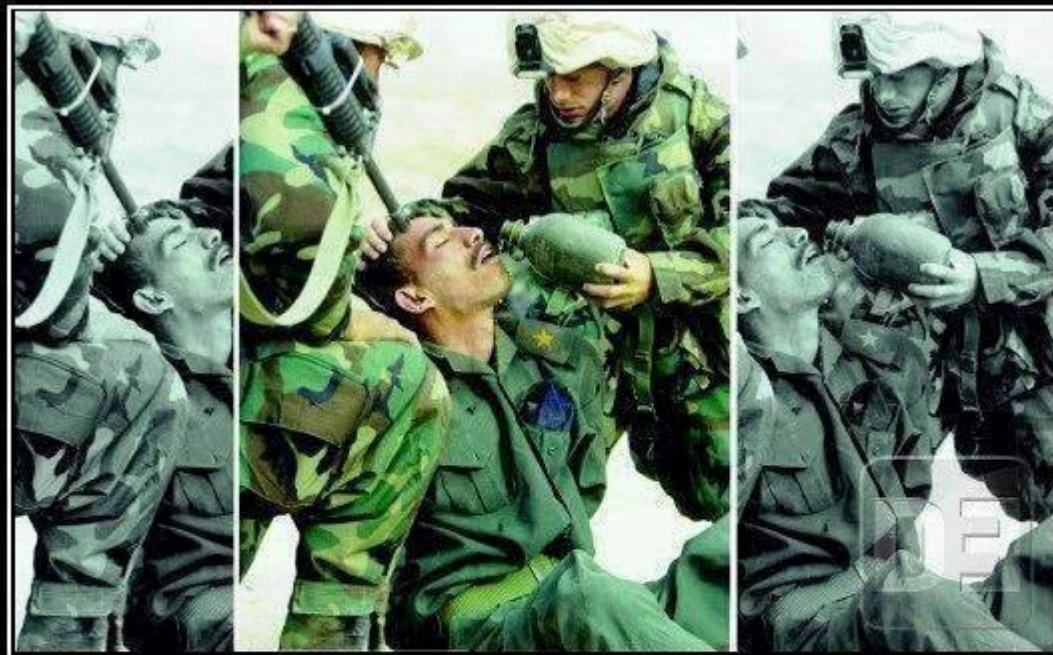

Kuva 9: Komppanian kyky psykologiseen vaikuttamiseen paikallisesti.

ISAF-joukot kykenevät tuottamaan tietoa kohdeyleisöstä jalkapartioiden ja avainhenkilöiden haastattelujen (KLE) kautta. Tiedon tuottaminen vaatii tulkin käyttöä, joka voi tuottaa tahatonta tai tahallista dis-informaatiota, mikäli yhteisön kulttuuria ei tunneta hyvin. Etuna talebaniin nähden tiedon keräämisessä ovat tekniset apuvälineet, joka mahdollistaa tiedon analysoinnin jälkikäteen. Vakioidut raportointimenetelmät ja tietokannat mahdollistavat laaja-alaisempien psykologisten operaatioiden suunnittelun kohdealueella. Haluttuun vaikutukseen pääseminen vaatii eri toimijoiden yhteistyötä, suunnittelua ja tehtäviin koulutettuja henkilöitä, joka voi hidastaa toimintaa verrattuna talebanin välittömään alueella suorittamaan psykologiseen vaikuttamiseen.

Vaikutuskanavien käytössä suurin haaste on yhteisen kielen puuttuminen, joka vaatii tulkkaamista kahteen suuntaan, mikä altistaa väärinkäsityksille. Talebaniin nähden ISAF-joukoilla on ylivoima sähköisen viestinnän hallinnassa, koska elektronisen vaikuttamisen keinoilla voidaan estää talebania käyttämästä järjestelmiä. Elektronisella tiedustelulla voidaan paikantaa kohteita ja tuottaa tietoa vihollisen liikkeistä, keskittymistä ja tulevasta toiminnasta.

Omia toimintamahdollisuuksia voidaan parantaa kouluttamalla omille joukoille kohdeyleisön kulttuuria, vihollisen toimintatapoja psykologisen vaikuttamisen tunnistamisen helpottamiseksi ja panostamalla tulkkien valintaan ja kouluttamiseen väärinymmärrysten välttämiseksi.

Media

It will choose which truth you should know

Kuva 10: Media⁷³

⁷³ <http://www.demotivation.us/media-1244329.html>, Viitattu 24.3.2014

LÄHTEET

1. Julkaistut lähteet

1.1 Kirjallisuus

Virta, Mika: *Psykologiset operaatiot osana sotilasjohtamista: Teoriaa ja käytäntöä perustasolla*. Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen laitos, julkaisusarja 3, työpapereita 8, Edita Prima Oy 2004.

Sirén, Torsti: *Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos, julkaisusarja 2: artikkelikokoelmat N:o 7, Juvenes Print Oy, Helsinki, 2011.

Rantapelkonen, Jari (Toim.): *Taistelukentällä Suomalaisupseerien kokemuksia Afganistanissa*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Taktiikan laitoksen julkaisusarja 2, n:o 1/2012, Juvenes Print Oy, Tampere, 2012

Nissen Elkjer, *The Taliban's information warfare A comparative analysis of NATO Information Operations (Info Ops) and Taliban Information Activities*. Institute for Military Operations Faculty of Strategy and Military Operations, Royal Danish Defence College, 2007

Turvallinen Suomi-Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta, Tampereen Yliopistopaino Oy, 2013, 11.6 Psykologiset operaatiot

Lamb, Christopher: *Review of Psychological Operations Lessons Learned from Recent Operational Experience*. National Defense University Press, 2005

Diehl, James & Sloan, Charles: *Battle Damage Assessment: The Ground Truth*, National Defense University, Institute for National Strategic Studies, Fort Lesley J. McNair, Washington, 2005

1.2 Tutkimukset ja opinnäytteet

Settled Population of Balkh province by Civil Division, Urban, Rural and Sex-2012-13
<http://cso.gov.af/Content/files/Settled%20Population%20by%20Civil%20Division,.pdf>

Village Defence: Understanding the Afghan Local Police (ALP), Civil-Military Fusion Centre,
 2011, https://www.cimicweb.org/Documents/CFC%20AFG%20Security%20Archive/CFC_Afg_Monthly_Afghan_Local_Police_Jul-11.pdf

Lefevre Mathieu, *Local Defence in Afghanistan*, Afghanistan Analyst Network, 2010
<http://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20100525MLefevre-LDIpaper.pdf>

Telecommunications & Mobile Phone Companies in Afghanistan, Civil-Military Fusion Centre, 2011.
https://www.cimicweb.org/Documents/CFC%20Afghanistan%20-%20Public%20RFI%20Responses/CFC_Afghanistan_RFI_Mobile_Phone_Operators_Sep2011.pdf

Altai Consulting: *Afghan Media – Three Years after III-2.03. Balkh Province*, 2005
<http://www.altaiconsulting.com/docs/media/2005/III-3.Balkh.pdf>

Militia Sightings, Afghanistan Analyst Network, 2010
<http://www.afghanistan-analysts.org/militia-sightings?format=pdf>

RTO/NATO Task Groups HFM-160 and HFM-183: *How to Improve your Aim: Measuring the Effectiveness of Activities that Influence Attitudes and Behaviors*, 2011.
<http://info.publicintelligence.net/NATO-MeasuringInfluence.pdf>

1.3 Ohjesäännöt

NATO Military Policy On Psychological Operations MC0402/2, 2012

FM 3-05.301. *Psychological Operations Tactics, Techniques, and Procedures*. 2007

Civil-Military Co-operation Centre of Excellence: *CIMIC FIELD HANDBOOK 2012 3rd edition*, 2012

US Joint Forces Command Joint Warfighting Center: *Commander's Handbook for Strategic Communication and Commination Strategy Version 3.0*, 2010

Counterinsurgency Training Center – Afghanistan: *A Counterinsurgents's Guidebook*, 2011.

1.3 Artikkelit

Afghan Security Forces Grow in Numbers, Quality. American Forces Press Service, <http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=64044>

Faggard, David: *Social swarming, Asymmetric Effects on Public Discourse in Future Conflict*, Military Review March-April 2013

1.4 Internet lähteet, luettu 26.3.2014

UNAMA

<http://unama.unmissions.org/Default.aspx?ctl=Details&tabid=12254&mid=15756&ItemID=37294>

NBC News

<http://www.nbcnews.com/id/24976215/>

REUTERS

<http://www.reuters.com/article/2011/04/01/us-afghanistan-unitednations-deaths-idUSTRE7303VN20110401>

DAWN

<http://www.dawn.com/news/736845/afghans-embrace-social-media-as-nato-pullout-nears>

TELEGRAPH

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/afghanistan/6031177/Taliban-threaten-to-chop-off-voters-fingers-in-Afghan-election.html>

KUVA: <http://www.demotivation.us/media-1244329.html>